

Bruselj, 21. marec 2025
(OR. en)

7288/25

COMPET 176
IND 86
POLCOM 58
RECH 112
CLIMA 79
ENER 83
ENV 186
ECOFIN 310
UD 51
EMPL 94
SOC 142

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 20. marec 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2025) 125 final

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ
Evropski akcijski načrt za jeklo in kovine

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 125 final.

Priloga: COM(2025) 125 final

Bruselj, 19.3.2025
COM(2025) 125 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Evropski akcijski načrt za jeklo in kovine

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Evropski akcijski načrt za jeklo in kovine

Ni naključje, da je bila Evropska unija ustanovljena na temeljih jeklarstva. Evropa ima dolgo in ponosno zgodovino proizvodnje jekla in navadnih kovin¹. Naprednost Evrope na področju izdelkov visoke vrednosti ter drugih izdelkov iz jekla in navadnih kovin je ključna prednost za številne industrije in izdelke nižje v prodajni verigi. Ti sektorji so bistvenega pomena za gospodarsko varnost in socialno stabilnost EU. S kompasom za konkurenčnost² je bil prepoznan njihov strateški pomen, področje jekla in kovin pa je bilo opredeljeno kot ključno področje ukrepanja.

Vsi ti sektorji se soočajo z velikimi skupnimi izzivi glede svoje konkurenčnosti: visokimi stroški energije, izpostavljenostjo neenakim konkurenčnim pogojem v mednarodni konkurenci, potrebami po naložbah v razogljčenje in regulativnim bremenom. V zadnjem desetletju se je delež EU v svetovni proizvodnji jekla zmanjšal na 7–8 %, medtem ko proizvodnja primarnega aluminija znaša 3,8 %³. Hkrati so druge države, zlasti Kitajska in v zadnjih letih Indija, ter številne druge države v Aziji in na Bližnjem vzhodu močno povečale svoje proizvodne zmogljivosti, pogosto podprte z izkrivljajočimi subvencijami. Posledično je bila leta 2024 svetovna presežna zmogljivost samo za jeklo ocenjena na več kot štiriinpolkratno letno potrošnjo EU⁴.

Čprav proizvodnja EU še vedno lahko zadosti večini domačega povpraševanja EU po jeklu (90 %)⁵ in bakru (83 %)⁶, so razmere že bolj zaskrbljujoče pri aluminiju (46 %)⁷ in niklju (25 %)⁸, zlasti ob upoštevanju napovedane visoke rasti povpraševanja po aluminiju, bakru in niklju do leta 2030. Poleg tega so vse te kovine bistvene za obrambo. Na primer, glavni bojni tank vsebuje 50 do 60 ton visokokakovostnega jekla, samovozni artilerijski sistem do 100 ton, bojno letalo pa tri tone aluminija⁹. Zagotavljanje stabilne in odporne dobavne verige za te materiale je ključnega pomena za krepitev tehnološke in industrijske baze evropske obrambe, zagotavljanje pripravljenosti in notranje varnosti EU,

¹ Poleg železa in jekla navadne kovine vključujejo ferozlitine, ki so tesno povezane z vrednostno verigo jekla, pa tudi neželezne kovine, kot so aluminij, baker in nikelj. V tem akcijskem načrtu je poudarek na navadnih kovinah, ki se proizvajajo in tržijo v velikih količinah, ne pa na tehnoloških kovinah manjšega obsega ali plemenitih kovinah, ki so pogosto kritične surovine in zato zanje veljajo določbe akta o kritičnih surovinah.

² COM(2025) 30 [10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_sl](#).

³ <https://international-aluminium.org/statistics/primary-aluminium-production/>.

⁴ Vir: Odbor OECD za jeklo: 96. zasedanje odbora za jeklo: izjava predsedujočega | OECD <https://www.oecd.org/en/about/news/speech-statements/2024/11/96th-session-of-the-steel-committee-statement-by-the-chair.html>.

⁵ Vir: Eurofer, proizvodnja 126 milijonov ton / 138 milijonov ton realne porabe v letu 2023.

⁶ Vir: Informativni pregled SCREEN 2023 o bakru.

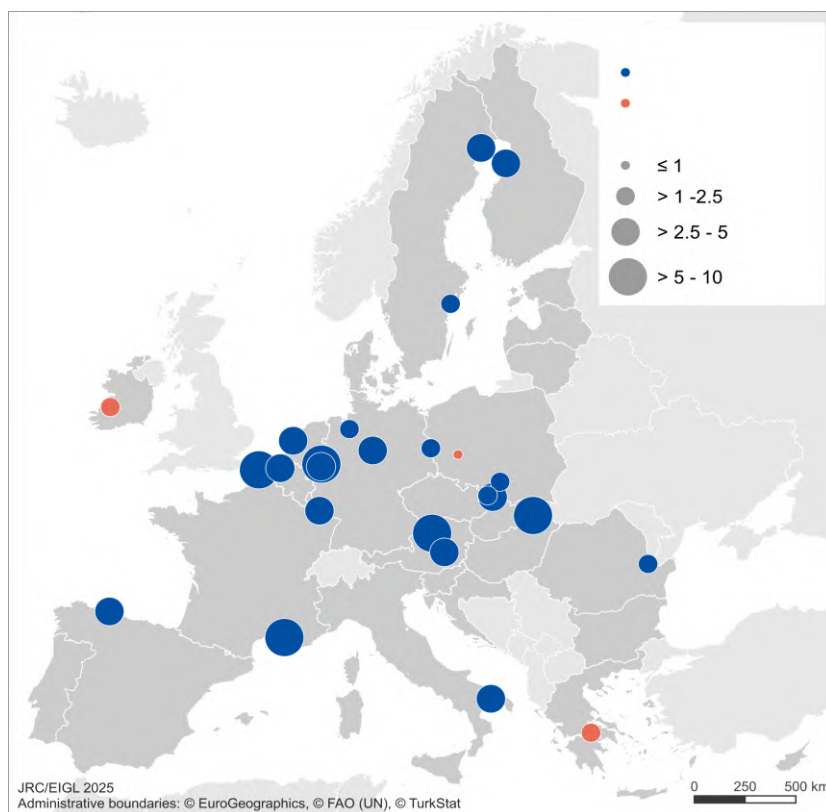
⁷ Vir: Združenje European Aluminium: 7 % domače primarne proizvodnje + 39 % domačega recikliranja v letu 2023.

⁸ Vir: Informativni pregled SCREEN 2023 o niklju.

⁹ [JRC Publications Repository - Raw materials in the European defence industry \(Zbirka publikacij Skupnega raziskovalnega središča – Surovine v evropski obrambni industriji\)](#).

izpolnjevanje obrambnih ter letalskih in vesoljskih potreb EU ter zagotavljanje tehnološke suverenosti.

Evropske kovinske industrije so se zavezale, da bodo vlagale v tehnologije za razogljčenje in odpravljanje onesnaževanja ter prispevale k izpolnjevanju podnebnih in okoljskih ciljev EU, pri čemer je industrija kovin¹⁰ leta 2022 predstavljala 8,1 % vseh emisij toplogrednih plinov v EU¹¹ ter bila ob tem tudi velik vir onesnaževalcev zraka.¹² Vendar pa sedanje gospodarske razmere, za katere so značilni nizki donosi kapitala, nedavno zmanjšanje marže zaradi svetovne presežne zmogljivosti, pomanjkanje pripravljenosti strank, da bi plačale čisto premijo, in nezadostne spodbude z regulativnim posredovanjem, kovinski kovin v EU otežujejo naložbe v razogljčenje. Posledica tega je, da **komercialni in finančni poslovni model ni zadosten**, da bi pritegnil vlagatelje in stranke. Brez odločnih ukrepov in naložb še naprej obstaja realno tveganje za zapiranje obratov in upad industrije, kar bi imelo resne posledice za ključne gospodarske regije po vsej Evropi, pa tudi za naše strateške sektorje, kot sta obrambna in vesoljska industrija, saj omejuje njihovo zmožnost zagotavljanja kritičnih zmogljivosti in opreme s prožnostjo in hitrostjo, ki sta potrebni v hitro spreminjajočem se geopolitičnem kontekstu.

Lokacija jeklarskih obratov in obratov za neželezne kovine med 100 obrati z največjimi emisijami toplogrednih plinov v EU. Vir: JRC, Geografski laboratorij za energijo in industrijo.

Podjetje ThyssenKrupp na primer je decembra 2024 razkrilo načrte za 11 000 odpuščanj v Nemčiji. Novembra 2024 je podjetje ArcelorMittal odložilo svoje naložbe v razogljčenje po vsej Evropi. Poleg tega je Liberty Ostrava junija 2024 napovedala stečaj na Češkem.

¹⁰ Izraz „kovine“ v tem primeru vključuje tudi pomembne uporabe kovin kot njihovih anorganskih spojin, vključno z (na primer) baterijskimi materiali, fotovoltaike in polprevodniki.

¹¹ Vir: Eurostat, vključuje rudarstvo, proizvodnjo osnovnih kovin in predelavo kovin.

¹² Vir: Portal industrijskih emisij, 2022.

Sektor aluminija je opozorilni znak za tveganje deindustrializacije, saj je trajno izgubil znaten del svojih evropskih proizvodnih zmogljivosti. Poleg tega je od leta 2021 zastalo več kot 50 % zmogljivosti primarne proizvodnje. Hkrati se proizvodnja jekla v EU od leta 2017 zmanjšuje, in sicer s 160 milijonov ton na 126 milijonov ton leta 2023. Sedanja stopnja izkoriščenosti jeklarske zmogljivosti, ki znaša približno 65 %, dolgoročno ni vzdržna, saj morajo take kapitalsko intenzivne industrije dosegati več kot 85-odstotno zmogljivost, da bi bile konkurenčne pod tržnimi pogoji.

Dogovor o čisti industriji¹³ in akcijski načrt za cenovno dostopno energijo¹⁴ napovedujeta vrsto ukrepov in potrebo po konkretnem akcijskem načrtu za kovinske sektorje. Poudarek je na ključnih izzivih konkurenčnosti, kot so znižanje stroškov energije, ustvarjanje vodilnih trgov za nizkoogljične proizvode, povečanje krožnosti, zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev na mednarodni ravni, ustvarjanje kakovostnih delovnih mest in spodbujanje naložb. EU se bo pri doseganju svojih ciljev na področju čiste industrije še naprej zanašala na močna globalna partnerstva.

Ta akcijski načrt dopolnjuje te širše pobude in določa celovit kratko- do srednjeročni delovni program. Temelji na razpravi o jeklarstvu, ki jo je 4. marca sklicala predsednica Komisije, in širšem nizu posvetovanj. Obravnava nekatera ključna sektorska vprašanja, ki preprečujejo, da bi evropska kovinska industrija uspevala in se razogljčila. Določa konkretne ukrepe, ki lahko skupaj zagotovijo takojšnjo pomoč kovinskim industrijam, hkrati pa jih pomirijo pri njihovih usmeritvah razogljčenja in naložbenih odločitvah. Načrt za prehod v kovinskem sektorju¹⁵, objavljen skupaj s tem akcijskim načrtom, zagotavlja dodatno analizo ozadja in analizo od spodaj navzgor o potrebah in izzivih kovinskih industrij ter stališčih, ki so jih izrazili različni deležniki. Ta akcijski načrt bo upošteval **tekoča partnerstva EU s tretjimi državami, zlasti državami kandidatkami**, medtem ko se vključujejo v enotni trg in približujejo članstvu v EU. Strateški pristop h krepitvi odpornosti dobavne verige bi lahko vključeval naložbe v partnerske države in ponovno opredelitev industrijskih sodelovanj, da bi ustvarili bolj trajnosten in odporen ekosistem proizvodnje jekla.

Ta akcijski načrt temelji na šestih glavnih stebrih: zagotavljanje obilne in cenovno dostopne čiste **energije**; preprečevanje selitve virov CO₂; spodbujanje in zaščita evropskih industrijskih **zmogljivosti**; spodbujanje **krožnosti** za kovine; zagovarjanje kakovostnih **delovnih mest v industriji** ter zmanjševanje tveganja z **vodilnimi trgi** in podporo **naložbam**.

1. ZAGOTAVLJANJE DOSTOPA DO ČISTE IN CENOVNO DOSTOPNE ENERGIJE ZA KOVINSKE INDUSTRIJE

Stroški energije ostajajo ključno gonilo konkurenčnosti kovinskih industrij. Stroški energije predstavljajo večji delež proizvodnih stroškov za kovine in jeklo v primerjavi z drugimi sektorji. Že pred energetske krizo je ta delež v jeklarskem sektorju znašal približno 17 %¹⁶, za aluminij pa 40 %.¹⁷ Med energetske krizo leta 2022 so te številke znašale kar

¹³ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/clean-industrial-deal_sl.

¹⁴ https://energy.ec.europa.eu/strategy/affordable-energy_sl.

¹⁵ https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/fe4b7a0b-cfb9-49fd-9d37-139c1e23832d_en.

¹⁶ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121276>.

¹⁷ <https://www.reuters.com/markets/commodities/sky-high-energy-costs-fan-fire-under-aluminium-zinc-prices-2022-08-12/>.

80 %.¹⁸ Leta 2025 so se cene energije v primerjavi z najvišjo vrednostjo leta 2022 sicer znižale, vendar so še vedno višje od preteklih ravni in v primerjavi z drugimi mednarodnimi proizvodnimi lokacijami. Cene električne energije so v EU dvakrat do trikrat višje kot v ZDA¹⁹, medtem ko so cene zemeljskega plina skoraj petkrat višje kot v ZDA.²⁰ Neposredna elektrifikacija ostaja najučinkovitejši način za razogljičenje več oblik proizvodnje jekla in kovin, druge pa so odvisne od metod posredne elektrifikacije, kot je vodik, proizveden z elektrolizo, s čimer se poveča delež stroškov energije v skupnih proizvodnih stroških v primerjavi s tehnologijami, ki temeljijo na fosilnih gorivih. Zato je zagotavljanje dostopa do nižjih cen električne energije ključnega pomena za podporo temu prehodu. Poleg tega so pomembne tudi tehnologije, kot sta zajemanje in shranjevanje ogljika ter krožna uporaba surovin.

Znižanje cen energije za energijsko intenzivne panoge

Da bi premagali te težke razmere, mora energija postati cenovno dostopnejša. **Akcijski načrt za cenovno dostopno energijo** zagotavlja pomembne elemente rešitve, zlasti z napovedjo ukrepov za povečanje učinkovitosti omrežnin, znižanje davkov in dajatev na energijo, sklepanje pogodb o nakupu električne energije, pospešitev izdajanja dovoljenj, razširitev in posodobitev omrežij ter spodbujanje prožnosti električnega sistema. Poleg tega bodo energijsko intenzivne panoge med glavnimi upravičenci pilotnega programa Evropske investicijske banke za podjetniške pogodbe o nakupu električne energije.

Nadaljnje rešitve, **ki so posebej usmerjene v energijsko intenzivne panoge**, morajo biti sorazmerne s prevladujočo vlogo, ki jo imajo stroški energije za konkurenčnost in razogljičenje teh industrij. Komisija se posvetuje z državami članicami o instrumentu državne pomoči za čisto prožnost, ki temelji na pogodbah o nakupu električne energije in zavezanosti industrije k rabi čiste električne energije. Poleg tega bo Komisija državam članicam zagotovila smernice o zasnovi programov javne podpore za čisto energijo z dvosmernimi pogodbami na razliko, vključno z njihovo kombinacijo s pogodbami o nakupu električne energije, da se zagotovi začasna cenovna olajšava za energijsko intenzivne panoge in omogočijo naložbe v razogljičenje v EU. Javna podpora v energetskega sektorju bi morala posebno pozornost nameniti **energijsko intenzivnim panogam in kovinskemu sektorju**, zlasti tam, kjer so na voljo tehnologije elektrifikacije in lahko podjetja izkoristijo te dolgoročne pogodbene dogovore za ublažitev učinkov nihanj cen električne energije. Pri tem bo treba upoštevati vse morebitne ovire za uporabo pogodb o nakupu električne energije, vključno z morebitnimi učinki na bilance stanja podjetij²¹. Komisija bo analizirala tržne ali regulativne pomanjkljivosti, ki preprečujejo optimalno uporabo takih pogodb za energijsko intenzivne panoge, in jih po potrebi odpravila.

¹⁸ <https://www.reuters.com/markets/commodities/sky-high-energy-costs-fan-fire-under-aluminium-zinc-prices-2022-08-12/>.

¹⁹ Cene električne energije so dva- do trikrat višje kot v ZDA: 0,16 EUR na kWh v EU v primerjavi z 0,07 EUR v ZDA v prvi polovici leta 2024 kljub znižanju v EU (za 0,04 EUR) in stabilnosti v ZDA (+0,01 EUR) v primerjavi s prvo polovico leta 2023 ter kljub zmanjšanju potreb po energiji. <https://www.bruegel.org/policy-brief/decarbonising-competitiveness-four-ways-reduce-european-energy-prices>.

²⁰ Akcijski načrt za cenovno dostopno energijo.

²¹ Tekoče pobude obravnavajo nekatera od teh vprašanj: <https://www.ifrs.org/projects/completed-projects/2024/power-purchase-agreements/>; [Power Purchase Agreements, Endorsement Consultation \(Pogodbe o nakupu električne energije, posvetovanje o potrditvi\) | EFRAG \(Evropska svetovalna skupina za računovodsko poročanje\)](#).

Kratkoročno **so države članice pozvane tudi k hitremu izvajanju in uporabi vseh možnosti** za znižanje stroškov energijsko intenzivnih industrij, ki jih določajo evropska energetska zakonodaja in pravila o državni pomoči. Oddelek 4.7.1 smernic o pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo omogoča znižanje ravni okoljskih davkov in davkom podobnih dajatev za sektorje, ki brez znižanja ne bi mogli trajnostno opravljati svojih gospodarskih dejavnosti, oddelek 4.11 pa omogoča znižanje dajatev za električno energijo za energijsko intenzivne uporabnike²². Jeklarska in kovinska industrija na splošno izpolnjujeta te pogoje. Poleg tega direktiva o obdavčitvi energije pod določenimi pogoji za energijsko intenzivne industrije omogoča znižanje obdavčitve električne energije na nič, kar deluje kot spodbuda za sektor, da se razogljíči z elektrifikacijo, in lahko podpre njegovo širšo konkurenčnost. Države članice se tudi spodbuja, naj nujno zaključijo pogajanja v zvezi z direktivo o obdavčitvi energije²³ in tako poskrbijo, da bo davčni okvir ugodnejši za elektrifikacijo, prehod z uporabe fosilnih goriv pa lažji.

Okvir za državne pomoči v sklopu dogovora o čisti industriji, ki naj bi bil po obdobju posvetovanja²⁴ sprejet v drugem četrtletju leta 2025, bo zagotovil dodatno prožnost in poenostavitve, da bodo lahko države članice pospešile podporo razogljíčenju industrije. Pri tem se upošteva dejstvo, da tržni in regulativni signali, kot sta sedanja in napovedana cena v okviru ETS, sami po sebi pogosto ne zadostujejo za izenačitev razlik v stroških med tradicionalnimi in razogljíčenimi proizvodnimi metodami v tej fazi. V skladu z osnutkom, ki je trenutno v javni obravnavi²⁵, se bodo poenostavljeni pogoji glede združljivosti uporabljali za javno podporo za vse tehnologije razogljíčenja, vključno z ukrepi za energijsko učinkovitost. To naj bi privedlo do zmanjšanja stroškov in povečalo konkurenčnost ter hkrati zmanjšalo emisije toplogrednih plinov. Poleg shem, ki temeljijo na izračunih vrzeli v financiranju ali konkurenčnih razpisih, bodo dovoljene poenostavljene sheme na podlagi odobrenih intenzivnosti pomoči. Čeprav te sheme vključujejo zgornje meje pomoči, se lahko po poenostavljenem postopku odobrijo tudi veliki projekti. Naložbe v razogljíčenje se bodo obravnavale na tehnološko nevtralen način, osredotočene pa bodo na zmanjšanje emisij, tudi ko bodo te dosežene postopoma. Poleg neposredne podpore naložbam v razogljíčenje bo novi okvir olajšal pospešeno amortizacijo sredstev čiste tehnologije, kot so elektrolizatorji ali oprema za zajemanje, uporabo in shranjevanje ogljika.

Smernice o državni pomoči za nadomestilo posrednih stroškov v okviru sistema trgovanja z emisijami (ETS) državam članicam omogočajo, da za nekatere sektorje, izpostavljene trgovini, in ogljično intenzivne sektorje, ki vključujejo jeklarsko industrijo in industrijo drugih kovin, nadomestijo stroške ogljika, ki se prenesejo prek računov za električno energijo. Države članice se spodbuja, naj še naprej uporabljajo to možnost ali razmislijo o njeni uporabi, kadar je to pomembno za njihovo industrijo (trenutno to možnost uporablja le 14 držav članic). Komisija si bo v okviru pregledov ETS in CBAM leta 2026 prizadevala za zagotovitev ustreznih ukrepov (v obliki smernic ali v drugi obliki) za nadomestilo posrednih stroškov ETS po letu 2030, hkrati pa bo zagotovila, da bo to skladno z drugimi sredstvi za obravnavanje selitve virov CO₂.

Poleg tega energetska uredba EU zagotavlja okvir za oblikovanje **omrežnih tarif**, ki temelji na načelih odražanja stroškov, preglednosti in nediskriminacije, pri čemer upošteva

²² Za sektorje, ki jim grozi selitev iz Unije na lokacije, kjer ni okoljskih predpisov ali so ti manj ambiciozni.

²³ COM/2021/563 final.

²⁴ https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2025-cisaf_sl.

²⁵ https://competition-policy.ec.europa.eu/document/download/45b532ce-53fb-4907-975c-79edaa31a166_en?filename=2025_CISAF_draft_EC_communication.pdf.

potrebo po varnosti in prožnosti omrežja. Države članice lahko svoje omrežne tarife oblikujejo tako, da koristijo energijsko intenzivnim industrijam. V ta namen bodo smernice za oblikovanje omrežnih tarif, napovedane v akcijskem načrtu za cenovno dostopno energijo za drugo četrtletje leta 2025, zagotovile dodatne podrobnosti o rešitvah za zmanjšanje stroškov sistema v korist vseh uporabnikov, tudi za energijsko intenzivne sektorje.

Pospeševanje omrežnih povezav ter uvajanje obnovljivega in nizkoogljičnega vodika

Ker se vse več sektorjev elektrificira in ker številni projekti širitve omrežja zamujajo, se kovinski sektor pogosto sooča z dolgimi čakalnimi dobami za pridobitev ali razširitev omrežne povezave, ki pogosto trajajo več let. Take zamude lahko onemogočijo celotne naložbe v elektrifikacijo.

Komisija bo sodelovala z državami članicami pri reševanju težav, povezanih z dolgimi čakalnimi dobami za priključitev na omrežje. Komisija bo izdala smernice in priporočila za države članice o skrajšanju čakalne dobe za priključitev na omrežje. To bo vključevalo ukrepe, ki jih je mogoče sprejeti znotraj obstoječega pravnega okvira, državam članicam pa bo pomagalo odstraniti špekulativne ali nezrele vloge iz čakalne vrste ter po potrebi odstopiti od načela „kdor prej pride, prej melje“ na podlagi objektivnih meril v podporo naložbam, ki koristijo prehodu na čisto energijo in učinkovitosti elektroenergetskega sistema. To bo temeljilo na obstoječih pozitivnih primerih v nekaterih državah članicah in potekalo na podlagi dialoga z organi držav članic. Komisija bo v drugem četrtletju leta 2025 izdala tudi vodilna načela, v katerih bodo opredeljeni pogoji, pod katerimi bi bilo treba izvesti predhodne naložbe²⁶ v projekte na področju omrežij. Prožni sporazumi o priključitvi lahko energijsko intenzivnim panogam zagotovijo tudi sredstvo za dostop do omrežja, medtem ko so te naložbe v omrežje v teku. Poleg tega bo Komisija predlagala dodatne ukrepe za lajšanje in pospeševanje dostopa do omrežne infrastrukture za projekte elektrifikacije v energijsko intenzivnih panogah.

Ker neposredna elektrifikacija ni vedno mogoča ali stroškovno učinkovita, je vodik v jeklarski in kovinski industriji ključni dejavnik za spodbujanje razogljičenja. Neposredno zmanjšanje z uporabo vodika je na primer najobetavnejša možnost za razogljičenje primarne proizvodnje jekla, vodik pa je glavni kandidat za zagotavljanje visokotemperaturne toplote namesto zemeljskega plina tudi v drugih kovinskih industrijah. Za izvedbo konkurenčnega prehoda je potrebna obsežna in cenovno dostopna oskrba z obnovljivim in nizkoogljičnim vodikom. Komisija je v dogovoru o čisti industriji napovedala tudi, da bo v prihodnjih tednih sprejela delegirani akt o **nizkoogljičnem vodik**u in tako zagotovila jasnost za dobavitelje, odjemalce in vlagatelje. Ta delegirani akt bo predstavil kar najbolj prožna pravila za doseganje zelenih ciljev zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za proizvodnjo nizkoogljičnih goriv na tehnološko nevtralen način.

²⁶ To se nanaša na naložbe, ki zaradi elektrifikacije predvidevajo negotovo prihodnjo rast povpraševanja po električni energiji. Pri takih naložbah bi lahko zaradi zaračunavanja polnih cen sedanjim uporabnikom prišlo do nepravilne obremenitve zgodnjih uporabnikov in upočasnitve elektrifikacije. Zato so v akcijskem načrtu za cenovno dostopno energijo napovedane smernice, v katerih je pojasnjeno, kako bi lahko države članice, kadar je to v ciljnih primerih ustrezno, uporabile svoj javni proračun za znižanje omrežnin ter kritje dodatnih stroškov, ki izhajajo iz ukrepov za pospešitev razogljičenja in povezovanja trgov.

Poleg tega bo **tretji razpis v okviru evropske vodikove banke**, napovedan za tretje četrtletje leta 2025 v sklopu dogovora o čisti industriji, še naprej podpiral proizvodnjo in s tem olajšal dostop različnim industrijskim odjemalcem, vključno z jeklarsko industrijo.

Za povrh bo Komisija ponovno dala prednostni poudarek mandatu **evropskega zaveznitva za čisti vodik** v povezavi s tistimi sektorji, v katerih je vodik najpomembnejši pri prizadevanjih za razogljičenje. Evropska komisija bo vsako leto spremljala in posodabljala napredek pri naboru projektov zaveznitva, da bi spremljala širitev trga vodika in industrijskim odjemalcem med drugim zagotovila potrebno gotovost pri njihovih načrtih za razogljičenje.

Pospeševanje izrabe presežne toplote in uporabe čiste energije

Povečanje energijske učinkovitosti ter spodbujanje elektrifikacije in uporabe čiste energije v jeklarskem in kovinskem sektorju lahko prinese koristi energetskega sistema EU ter obenem zniža stroške za ta sektor. Jeklarstvo in kovinarstvo sta industrijska sektorja z največjim potencialom za izrabo odpadne toplote v EU, zlasti kar zadeva visokokakovostne vire toplote, kot so pridobljeni dimni plini, visokotemperaturne tekočine in odpadki. Visokotemperaturne toplotne črpalke postajajo čedalje bolj vsestranska možnost za uporabo odvečne procesne toplote, s čimer se zmanjšujejo skupne potrebe sektorja po energiji. Odpadno toploto je mogoče predelati in uporabiti tudi v omrežjih za daljinsko ogrevanje. **Komisija bo razvila in spodbujala standardizirane pristope k izrabi odpadne toplote**, vključno s ponovno uporabo modelov, kot so pogodbe o nakupu toplote, in razširitvijo najboljših praks integriranega načrtovanja toplotne infrastrukture v okviru strategije za ogrevanje in hlajenje, napovedane v akcijskem načrtu za cenovno dostopno energijo.

Ukrepi:
Komisija bo v prihodnjih tednih sprejela delegirani akt o nizkoogljičnem vodik .
Komisija bo do drugega četrtletja leta 2025 izdala smernice o zasnovi omrežnih tarif, ki bodo med drugim omogočale znižanje omrežnin za kovinski sektor in druge energijsko intenzivne industrije .
Komisija bo do drugega četrtletja leta 2025 izdala vodilna načela, v katerih bo opredelila pogoje, pod katerimi bi bilo treba odobriti predhodne naložbe v projekte na področju omrežij.
Komisija bo do tretjega četrtletja leta 2025 odprla tretji razpis v okviru vodikove banke , ki bo zasnovan tako, da bo podpiral proizvodnjo in s tem olajševal dostop industrijskim odjemalcem, tudi na področju jeklarstva.
Komisija bo do četrtega četrtletja leta 2025 predlagala olajševanje dostopa do omrežja za projekte elektrifikacije v energijsko intenzivni industriji.
Komisija bo do četrtega četrtletja leta 2025 državam članicam zagotovila smernice za oblikovanje pogodb za razliko, vključno s tem, kako se kombinirajo s pogodbami o nakupu električne energije.
Komisija si bo v okviru pregledov ETS in CBAM leta 2026 prizadevala za zagotovitev ustreznih ukrepov (v obliki smernic ali v drugi obliki) za nadomestilo posrednih stroškov ETS po letu 2030.

2. PREPREČEVANJE SELITVE VIROV CO2

Da bi v celoti izkoristili potencial za preprečevanje selitve virov CO₂, se bodo finančne obveznosti mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah (CBAM) začele uporabljati leta 2026 v skladu s postopnim opuščanjem brezplačnih pravic v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami (EU ETS) do leta 2034. CBAM se sicer uporablja za uvoženo blago, vendar pa ne obravnava morebitnih tveganj selitve virov CO₂ za kovine, proizvedene v EU, za katere velja cena v okviru EU ETS in ki se izvažajo v tretje države ter konkurirajo proizvajalcem s sedežem v državah z nižjimi podnebnimi ambicijami. Zato bo Komisija za odpravo te pomanjkljivosti predlagala rešitev za obravnavanje tveganja selitve virov CO₂ za blago, ki je proizvedeno v sektorjih CBAM v EU in namenjeno za izvoz.

Drugič, obstaja tveganje, da bi se lahko selitev virov CO₂ v blagu, zajetem v mehanizmu za ogljično prilagoditev na mejah, premaknila nižje v vrednostni verigi. To se lahko zgodi, če pride do izogibanja obveznostim v okviru mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah, in sicer z manjšimi spremembami osnovnega blaga CBAM ali če potrošniki EU začnejo dajati prednost blagu nižje v vrednostni verigi, ki je uvoženo od proizvajalcev v tretjih državah s šibkejšimi podnebnimi politikami. Poleg tega bi lahko podjetja, ki trenutno v EU proizvajajo ali predelujejo blago CBAM, svoje dejavnosti preselila v te države. Komisija trenutno količinsko opredeljuje ta tveganja in jih bo obravnavala tako, da bo pripravila predlog o razširitvi mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah na nekatere **izdelke nižje v vrednostni verigi**, pri čemer bo upoštevala tudi potrebo po zmanjšanju upravnega bremena.

Tretjič, **obstaja tveganje izogibanja ciljem mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah** kadar se blago, proizvedeno v nizkoogljičnih proizvodnih obratih v tretjih državah, preusmeri k evropskim strankam, medtem ko se za druge trge nadaljuje ogljično intenzivna proizvodnja (t. i. premeščanje). Na podoben način lahko do zelenega zavajanja pride pri praksah obračunavanja ogljika, na primer pri energijsko intenzivni proizvodnji kovin, pri kateri se izkorišča tržne instrumente, da se proizvodnja zdi nizkoogljična, čeprav se še vedno zanaša na vire energije z visokimi emisijami, ali pri zavajajočih praksah obračunavanja vsebnosti odpadnih kovin²⁷. Za obravnavo obeh vprašanj in zagotovitev celovitosti mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah bo Komisija predstavila strategijo proti izogibanju. Ta strategija bo skrbno ocenila ta tveganja in predlagala rešitve za njihovo odpravo, vključno z zakonodajnimi spremembami.

Ker je treba na tem področju nujno zagotoviti jasnost, bo Komisija pospešila delo v zvezi s podaljšanjem in nadgradnjo mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah ter dala prednost ključnim elementom reforme.

Ukrepi:
Komisija bo do drugega četrtertletja leta 2025 izdala sporočilo z analizo in možnostmi za reševanje problema selitve virov CO ₂ za blago CBAM, ki se iz EU izvažata v tretje države .
Komisija bo do četrtega četrtertletja leta 2025 izvedla celovit pregled mehanizma CBAM, ki mu bosta priložena strategija proti izogibanju in prvi zakonodajni predlog .

²⁷ Posredne emisije v sedanjem prehodnem obdobju mehanizma CBAM se upoštevajo v vseh sektorjih CBAM. V končni fazi se obračunavajo le za gnojila in cement.

- **razširitev področja uporabe mehanizma CBAM na nekatere proizvode nižje v prodajni verigi, za katere se intenzivno uporabljata jeklo in aluminij, ter**
- **vkjučitev dodatnih ukrepov proti izogibanju.**

3. SPODBUJANJE IN ZAŠČITA EVROPSKIH INDUSTRIJSKIH ZMOGLJIVOSTI

Svetovne presežne zmogljivosti resno ogrožajo dobičkonosnost in konkurenčnost evropskih industrij. EU je že sprejela več ukrepov trgovinske zaščite v kovinskem sektorju proti nelojalni svetovni konkurenci. Trenutno je največ ukrepov trgovinske zaščite uvedenih v sektorju železa in jekla, sledita pa mu sektor neželeznih kovin in sektor mineralov. Kljub temu industrijo še vedno ogrožajo svetovne presežne zmogljivosti ter svetovna izkrivljanja, ki izvirajo s Kitajske in drugih držav, ki umetno podpirajo svojo domačo industrijo ali se izogibajo ukrepom trgovinske zaščite in sankcijam EU. EU je edina večja jeklarska regija, v kateri se zmogljivost zmanjšuje.

Poleg tega bodo ZDA 12. marca 2025 uvedle 25-odstotne uvozne dajatve na jeklo in aluminij, kar ne bo le negativno vplivalo na proizvajalce EU z omejevanjem dostopa do trga ZDA, tudi za navadne kovine, predelane v blago nižje v prodajni verigi, temveč bo tudi povečalo pritisk zaradi izvoza, ki je bil prej namenjen v ZDA in bi ga bilo mogoče preusmeriti v EU.

Instrumenti trgovinske zaščite in drugi trgovinski ukrepi

EU je proučila obstoječi zaščitni ukrep za jeklo, da bi obravnavala najnovejše spremembe na trga in zagotovila učinkovitost ukrepa. Komisija je izvedla podrobno preiskavo sedanjega zaščitnega ukrepa za jeklo in državam članicam predlagala njegovo prilagoditev, da bi se odzvale na težke razmere, s katerimi se sooča jeklarski sektor EU. Predlagane prilagoditve bodo proizvajalcem jekla v EU prinesle znatno kratkoročno pomoč, saj bodo zagotovile učinkovitost ukrepa, zlasti v tistih kategorijah, kjer je uvozni pritisk najizrazitejši. Upoštevano je bilo zlasti znatno povečanje uvoza v povezavi z zmanjšanjem povpraševanja v nekaterih kategorijah.

Zaščitni ukrep bo pravno prenehal veljati 30. junija 2026, vendar pa je nerazumno domnevati, da bodo strukturne svetovne presežne zmogljivosti in njihov negativni vpliv na jeklarsko industrijo EU, povezan s trgovino, ki so sprožili uporabo zaščitnega ukrepa, 1. julija 2026 kar izginiti. Nasprotno, negativni učinki, povezani s trgovino, se bodo najverjetneje še povečali, saj vse več tretjih držav sprejema ukrepe za omejitev uvoza na svoje trge, zaradi česar bo trg EU postal glavni prejemnik svetovnih presežnih zmogljivosti.

Glede na te izjemne razmere bo treba po 30. juniju 2026 uvesti ustrezne in učinkovite zaščitne ukrepe, ki bodo prispevali k ohranjanju konkurenčne in trajnostne jeklarske industrije EU. Zato bo Komisija najpozneje do tretjega četrtletja leta 2025 predlagala dolgoročen ukrep, ki bo jeklarskemu sektorju EU zagotovil zelo učinkovito raven zaščite. Komisija si bo prizadevala zagotoviti, da bo novi ukrep začel veljati pravočasno, da bo lahko nadomestil sedanji zaščitni ukrep in zagotovil učinkovito stopnjo zaščite pred negativnimi učinki, povezanimi s trgovino, ki jih povzročajo svetovne presežne zmogljivosti. Upoštevale se bodo spremembe v povpraševanju v EU ter pomisleki glede varnosti in odpornosti, hkrati pa se bo ohranila določena raven odprtosti trga EU. Ta uravnotežen pristop bo zaščitil interese Unije, vključno s proizvajalci in uporabniki ter uvozniki in potrošniki. Hkrati bo EU v skladu s svojimi mednarodnimi obveznostmi še

naprej sodelovala s tretjimi državami in večstranskimi partnerji pri obravnavanju presežnih zmogljivosti na svetovni ravni²⁸.

Poleg tega je Komisija decembra 2024 začela izvajati **preiskavo v zvezi z zaščitnimi ukrepi glede uvoza nekaterih legirnih elementov**, ki bo dokončana do 18. novembra 2025, pri čemer je to sektor, ki je ključnega pomena za gospodarstvo EU, saj se zlitine uporabljajo za izboljšanje trdnosti, trajnosti in kakovosti jekla ali aluminija. Komisija bo brez oklevanja sprejela dodatne zaščitne ukrepe, če se bodo na podlagi te preiskave šteli za potrebne.

Razmere se slabšajo tudi v sektorju aluminija. Proizvajalci EU so v zadnjem desetletju izgubili znaten tržni delež, poleg tega pa je od leta 2021 približno 50 % primarne proizvodne zmogljivosti še vedno omejenih. Nedavno napovedane ameriške carine na aluminij bodo verjetno še poslabšale razmere glede na resno grožnjo preusmeritve trgovine iz več namembnih krajev. **Zato je Komisija začela zbirati ustrezne dokaze za uporabo instrumentov trgovinske zaščite, vključno z začetkom preiskave o zaščitnih ukrepih takoj po vložitvi ustrezno utemeljene zahteve.**

Komisija opaza naraščajoči trend, po katerem se proizvajalci izvozniki poskušajo izogniti ukrepom trgovinske zaščite. Takšno ravnanje bi lahko ogrozilo učinkovitost naših ukrepov v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite. To pomeni, da poseben protidampinški ali protisubvencijski ukrep sicer ustrezno obravnava neposredni uvoz, vendar pa ga je mogoče pred odpremo v EU nadomestiti s posrednim uvozom, pri čemer končna faza proizvodnega procesa poteka v tretji državi, za katero ukrepi ne veljajo, kar omogoča izogibanje plačilu dajatev. Da bi zagotovila učinkovitost svojih ukrepov trgovinske zaščite, **bo Komisija v sklopu prednostnih ukrepov ocenila, ali bi morala prilagoditi svojo prakso z uvedbo „pravila o taljenju in prelivanju“**, kar bi Komisiji omogočilo, da ukrepa proti državi, v kateri je bila kovina prvotno staljena, ne glede na kraj naknadne predelave in poreklo blaga, kot je določeno s tradicionalnimi nepreferencialnimi pravili o poreklu. Uporaba tega pravila bi odpravila možnost spremembe porekla kovinskega izdelka z minimalno pretvorbo in zagotovila večjo gotovost pri sledenju porekla izdelka. Komisija bo v vsakem primeru še naprej pozorna, saj lahko presežne zmogljivosti, ustvarjene v netržnih pogojih, nepovezane tržne proizvajalce v drugih tretjih državah spodbudijo k izvozu količin v EU, ki so izrinjene z njihovih domačih ali drugih tradicionalnih neevropskih trgov.

Za obravnavo hitrega razvoja na svetovnih trgih in zaščito industrije bo Komisija okrepila spremljanje trgovinskih tokov in proaktivno začela preiskave na podlagi „grožnje škode“, ne da bi čakala na nastanek znatne škode. Kar zadeva kovine poleg jekla in aluminija, ki spadajo na področje uporabe tega akcijskega načrta, bo Komisija do tretjega četrtletja leta 2025 poročala o svojem okrepljenem spremljanju razmer na trgu za te sektorje, po potrebi pa bo pripravila tudi predlog trgovinskih ukrepov. Kot je bilo napovedano v dogovoru o čisti industriji, si bo Komisija prizadevala za okrepitev obstoječih instrumentov trgovinske zaščite. **V zvezi s tem bo Komisija ocenila tudi, ali sedanje pravilo nižje dajatve zahteva spremembe.** EU bo nadaljevala in okrepila svoja prizadevanja v večstranskem okviru za reševanje svetovnih izzivov, s katerimi se soočajo ti sektorji. Razmere v sektorju bakra se bodo pozorno spremljale, saj so ZDA februarja 2025 na podlagi oddelka 232 zakona o širitvi trgovine iz leta 1962 začele preiskavo uvoza bakra, kar bi lahko privedlo do nadaljnjih tarifnih ukrepov in motenj na

²⁸ Na primer v okviru globalnega foruma o presežni jeklarski zmogljivosti, ključne platforme, ki združuje 28 članic, zavezanih razvoju in izvajanju skupnih rešitev za izziv presežne zmogljivosti ter izboljšanju delovanja trga v jeklarskem sektorju.

svetovnih trgov. Tako bi lahko države članice občutile posredne posledice, čeprav niso glavni dobavitelji na trgu ZDA.

Od marca 2022 je EU v odziv na vojno agresijo proti Ukrajini sprejela številne sankcije proti Rusiji, da bi oslabilo rusko gospodarsko bazo, ji odvzela kritične tehnologije in trge ter znatno omejila njeno zmožnost vojskovanja. Te sankcije vključujejo uvozne omejitve za železo in jeklo, pri čemer gre za enega najstrožjih sklopov sektorskih sankcij, ki se uporabljajo za Rusijo. Poleg že veljavne prepovedi uvoza predelane aluminijastega blaga iz Rusije 16. sveženj sankcij proti Rusiji (sprejet 24. februarja 2025) vključuje prepoved uvoza primarnega aluminija iz Rusije v EU z mehanizmom kvot, da se zagotovi nemoten prehod za podjetja. Komisija bo zagotovila učinkovito izvajanje teh sankcij, EU pa bo po potrebi uvedla dodatne ukrepe za preprečevanje izogibanja tem sankcijam.

Ciljno usmerjena revizija pravil EU o kemikalijah (uredba REACH) v četrtem četrtletju leta 2025 bo prispevala k poenostavitvi pravil za kemijsko industrijo, ne da bi bila pri tem ogrožena varnost in varstvo okolja. Pri tem si bo revizija prizadevala zagotoviti stabilno in predvidljivo regulativno okolje za kovine, ki se bodo proizvajale v EU in dajale na trg EU.

Ukrepi:
Komisija je predlagala prilagoditve zaščitnega ukrepa za jeklo, ki naj bi začele veljati 1. aprila 2025. Ukrepi bo poostren, da se zagotovi učinkovitost ukrepa in upošteva najnovejši razvoj trga.
Komisija je pripravljena uporabiti instrumente trgovinske zaščite in takoj po vložitvi ustrezno utemeljene zahteve začeti preiskavo zaščitnih ukrepov v sektorju aluminija.
Komisija bo najpozneje do tretjega četrtletja leta 2025 predlagala trgovinski ukrep o nadomestitvi zaščitnih ukrepov za jeklo s 1. julijem 2026 , ki bo zagotavljal zelo učinkovito raven zaščite pred negativnimi učinki, povezanimi s trgovino, ki jih povzročajo svetovne presežne zmogljivosti.
Komisija bo preiskavo zaščitnih ukrepov za ferozlitine izvedla hitro, najpozneje do 18. novembra 2025.
Komisija bo ocenila uvedbo „ pravila o taljenju in prelivanju “ za izsleditev države, kjer je bilo kovinsko blago prvotno staljeno in prelito.

4. SPODBUJANJE KROŽNOSTI KOVIN

Krepitev krožnosti je pomembna pot k razogljičenju kovinske industrije. Recikliranje lahko na primer prihrani do 95 % oziroma 80 % energije, potrebne za proizvodnjo primarnega aluminija oziroma jekla. Recikliranje odpadnih materialov, ki nastanejo v EU, omogoča tudi zmanjšanje odvisnosti industrije EU od uvoženih primarnih surovin, kot so boksit/aluminijev oksid/aluminij, ki so priznani kot strateške surovine EU, in pri katerih se pričakuje znatno povečanje povpraševanja.

Vendar pa se količina odpadnega materiala, ki se v EU uporablja za recikliranje, zmanjšuje. To je posledica dveh dejavnikov: pomanjkanje povpraševanja industrije EU (zlasti po jeklu) in višje cene odpadnega materiala, ki jih plačujejo proizvajalci jekla in

aluminija v tretjih državah, pogosto zaradi izkrivljanja trgovine, npr. subvencij, ali nepoštenih tržnih pogojev. Zato se je izvoz železnih odpadkov v zadnjih nekaj letih več kot podvojil in leta 2021 dosegel najvišjo vrednost 19,43 milijona ton (približno 20 % vseh odpadkov, ustvarjenih v EU). Nov rekord za odpadni aluminij iz Evrope naj bi bil dosežen leta 2024, ko naj bi izvoz odpadnega aluminija presegel 1,3 milijona ton.

Da bi obrnili ta trend, **je prvi cilj spodbuditi povpraševanje s povečanjem uporabe takih virov v EU**. Da bi to dosegli, bi bilo treba ostanke boljše sortirati in obdelati, da bi se zagotovila njihova uporabnost v visokokakovostnih aplikacijah, denimo v avtomobilski industriji. Za ta premik so potrebne naložbe izvajalcev recikliranja in odjemalcev ter spodbude na ravni EU in nacionalni ravni²⁹, pa tudi zahteve glede zasnove za ustrezne skupine proizvodov. Da bi olajšala uporabo sekundarnih materialov v sektorjih, ki so tradicionalno odvisni od primarnih kovin, bo Komisija pripravila stroškovno učinkovito določitev ciljev za reciklirano jeklo in aluminij v ključnih sektorjih, pri čemer bo v svoji analizi upoštevala različno zmožnost prenosa stroškov na stranke in svetovno konkurenco. Študija izvedljivosti za tako uporabo v avtomobilskem sektorju bo zaključena do konca leta 2026 v okviru uredbe o izrabljenih vozilih, ki je trenutno v postopku soodločanja.

Komisija bo ocenila tudi potrebo po **zahtevah glede možnosti recikliranja in/ali vsebnosti recikliranih materialov** za dodatne skupine izdelkov ter po prednostni obravnavi zasnove izdelkov in značilnosti obdelave odpadkov, ki olajšujejo ločevanje bakrenih sestavnih delov iz jeklenih in aluminijevih frakcij. To bo obravnavano z zahtevami v delegiranih aktih za ustrezne skupine izdelkov v skladu z uredbo o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke in drugo ustrezno zakonodajo (uredba o gradbenih proizvodih, uredba o izrabljenih vozilih, akt o krožnem gospodarstvu).

Povečanje deleža proizvodnje sekundarnih kovin pomeni spremembo nekaterih proizvodnih paradigem in poslovnih modelov. V skladu s protimonopolnimi pravili bi morali akterji vzdolž vrednostne verige boljše sodelovati, da bi to uresničili in odpravili vezanost na uveljavljene poslovne modele. Komisija bo zato vse ustrezne deležnike vključila v razpravo o obveznostih glede možnosti recikliranja in vsebnosti recikliranih materialov ter drugih povezanih vprašanjih. Ta dialog bo Komisiji omogočil, da podpre pripravo akta o krožnem gospodarstvu, načrtovanega za četrto četrtletje leta 2026, in po potrebi izvajanje uredbe o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke³⁰ in drugih ustreznih okvirov.

Drugič, prizadevanja za povečanje domačega povpraševanja po odpadnih kovinah so lahko učinkovita le, če mednarodni konkurenčni pogoji ostanejo pošteni. **Potrebno je tudi ukrepanje v zvezi z dobavo, da se proizvajalcem EU zagotovi dostop do odpadnega materiala in se hkrati ohrani gospodarska upravičenost izvajalcev recikliranja.** Revidirana uredba o pošiljkah odpadkov³¹ zagotavlja nova orodja, ki zagotavljajo, da izvoz odpadkov, vključno z odpadnimi kovinami, ne škoduje okolju in zdravju ljudi v tretjih državah, Komisija pa bo ta orodja uporabila za odpadne kovine.

²⁹ Oddelek 4.4 Smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo omogoča državno pomoč za učinkovito rabo virov in prehod na krožno gospodarstvo: EUR-Lex – 52022XC0218(03) – SL – EUR-Lex.

³⁰ Prvi delovni program o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke naj bi bil sprejet v prihodnjih tednih.

³¹ UREDBA 2024/1157, na voljo tukaj: [Uredba – 2024/1157 – SL – EUR-Lex](#).

Veliko tretjih držav ne dovoljuje izvoza odpadnih kovin v EU, s čimer se zmanjšuje dostop do te strateške sekundarne surovine. Nekateri države uporabljajo tudi nepošteno subvencije za podporo svoje industrije recikliranja in proizvodnje kovin. Zato Komisija spremlja razmere in bo razmislila o tem, da bi najpozneje do tretjega četrletja leta 2025 predlagala trgovinski ukrep, če bo to potrebno za zagotovitev zadostne razpoložljivosti odpadnega materiala v EU, v tem postopku pa bo ocenila tudi utemeljitev in možnost uvedbe pravila vzajemnosti, ki bi bilo skladno z mednarodnimi obveznostmi EU.

Znotraj **enotnega trga bi morale odpadne kovine prosto krožiti**, da bi se zagotovila možnost recikliranja v najučinkovitejših obratih in bi se izkoristila ekonomija obsega. Vendar pa pri nekaterih vrstah odpadnih kovin še vedno obstajajo ovire zaradi neuskkljenih sistemov razvrščanja odpadkov. Z aktom o krožnem gospodarstvu, ki je napovedan za četrto četrletje leta 2026, bo prišlo do dodatnega izboljšanja delovanja trgov sekundarnih surovin, ustvarjen pa bo tudi enotni trg za odpadke. V zvezi s tem bo Komisija proučila tudi, ali so potrebni dodatni ukrepi, kot so izvozne pristojbine ali izvozne dajatve, za spodbujanje razpoložljivosti odpadkov v EU, ki nastanejo ob upoštevanju visokih okoljskih in socialnih standardov, ter za preprečevanje morebitnega „uhajanja odpadkov“ v tretje države z nižjimi standardi.

Izboljšanje delovanja enotnega trga v kovinskem sektorju zahteva tudi izboljšanje **vloge standardizacije**. S standardizacijo bi lahko na primer spodbujali jeklo z visoko trdnostjo, ponovno uporabo konstrukcijskega jekla ali valorizacijo jeklenih stranskih proizvodov. Izboljšati bi bilo treba tudi klasifikacije kakovosti odpadnih kovin, da bi omogočili boljše usklajevanje ponudbe sekundarnih surovin s povpraševanjem v EU.

Ukrepi:
Komisija bo najpozneje do tretjega četrletja leta 2025 proučila trgovinske ukrepe za zagotovitev zadostne razpoložljivosti odpadnih kovin.
Do četrtega četrletja leta 2026 predstavitev študije izvedljivosti o obveznostih glede vsebnosti recikliranih materialov za jeklo in aluminij v skladu z uredbo o izrabljenih vozilih .
Do četrtega četrletja leta 2026 priprava na uvedbo obveznosti glede vsebnosti recikliranih materialov za aluminij v ustreznih gradbenih proizvodih ter okrepitev trga sekundarnih surovin v EU v okviru akta o krožnem gospodarstvu.
Do četrtega četrletja 2026 predlog akta o krožnem gospodarstvu za nadaljnje izboljšanje delovanja trgov sekundarnih surovin in vzpostavitev enotnega trga za odpadke.
Ocena izvedljivosti uvedbe zahtev glede možnosti recikliranja in/ali vsebnosti recikliranih materialov za jeklo, aluminij in baker v določenih izdelkih na podlagi uredbe o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke.

5. ZAŠČITA KAKOVOSTNIH DELOVNIH MEST V INDUSTRIJI

Evropska komisija s tem akcijskim načrtom uporablja vsa svoja orodja v korist močnega, uspešnega in odpornega jeklarskega in kovinskega sektorja, s čimer zagotavlja njegovo dolgoročno trajnost in blaginjo delovne sile. To počnemo za spodbujanje in zaščito

kakovostnih delovnih mest v industriji z dostojnim plačilom, preglednimi in predvidljivimi delovnimi pogoji ter visokimi zdravstvenimi in varnostnimi standardi.

Evropa ima dolgo tradicijo proizvodnje jekla, pri čemer so imeli jeklarji ključno vlogo pri vzpostavitvi evropske proizvodnje. Ohranjanje teh visokokvalificiranih kakovostnih delovnih mest, ki zagotavljajo dostojno plačilo, močno zaščito delavcev ter visoke zdravstvene in varnostne standarde, je bistveno za ohranjanje konkurenčnosti sektorja in visoke družbene vrednosti.

Spoštovanje zakonodaje EU glede pravic delavcev, zlasti v zvezi z obveščanjem in posvetovanjem, je bistvenega pomena, sploh ker se jeklarski sektor zaradi zelenega in digitalnega prehoda korenito spreminja. Nenehna podpora in krepitev **socialnega dialoga** sta ključni za učinkovito upravljanje prehoda, zagotavljanje osrednje vloge sindikatov in organizacij delodajalcev, spodbujanje vključujočega odločanja ter zagotavljanje pravične in trajnostne prihodnosti za delavce in industrijo.

Poleg tega **bi morale aktivne politike trga dela imeti ključno vlogo pri zagotavljanju pravičnega prehoda** z opremljanjem delavcev s spretnostmi, potrebnimi za nastajajoče industrije, olajševanjem prehajanja med delovnimi mesti s ciljno usmerjenimi storitvami preusposabljanja in posredovanja zaposlitve ter podpiranjem podjetništva, zlasti za mlade delavce, ženske, starejše zaposlene in tiste iz premalo zastopanih regij. Komisija je nedavno predstavila **unijo spretnosti**, katere cilj je ustvarjati spretnosti za kakovostna delovna mesta, preusposabljanje in izpopolnjevanje delovno silo ob spreminjanju zahtev za delovna mesta ter širiti znanja in spretnosti po vsej EU. V tem primeru bo pomemben tudi pakt za spretnosti, zlasti obsežno partnerstvo za energijsko intenzivne industrije, vključno z jeklom in kovinami³².

Poleg tega bo Komisija za zagotovitev boljše podpore delavcem, ki so jih prizadeli prehodi, kot je že napovedano v akcijskem načrtu za avtomobilski sektor, spomladi leta 2025 predlagala **ciljno usmerjeno spremembo uredbe o Evropskem skladu za prilagoditev globalizaciji** za razširitev možnosti podpore podjetjem v postopkih prestrukturiranja, da bi zaposlene zaščitili pred tveganjem brezposelnosti. Da bi državam članicam in sektorskim partnerjem pomagala še bolje izkoristiti priložnosti, ki jih ponuja Evropski socialni sklad plus, bo Komisija dejavno sodelovala z njimi, da bi opozorila na priložnosti, ki jih ponuja ESS+, in povezala akterje.

Širše gledano bo Evropska komisija še naprej podpirala socialne partnerje, da bi zagotovila **pravičen in pošten prehod** jeklarskega in kovinskega sektorja, zlasti v najbolj prizadetih regijah, ter nadgradila pridobljene izkušnje in uspeh Sklada za pravični prehod. Za to je potreben vseobsegajoč, prožen in celosten pristop k pomoči delavcem, njihovim družinam in skupnostim, da se zagotovi, da noben delavec ali regija v EU ne bo zapostavljena, kar je bistven pogoj za ohranjanje javne podpore za čisti prehod.

Evropska opazovalna skupina za pravični prehod in načrt za kakovostna delovna mesta, napovedana v dogovoru o čisti industriji, bosta ključnega pomena pri spremljanju učinkov prehoda na zaposlovanje. Da bi zagotovili pravičen in vključujoč proces, morajo delodajalci načela pravičnega prehoda vključiti v vse projekte industrijske preobrazbe ter tako zaščititi pravice delavcev in zagotoviti kakovostna delovna mesta za prihodnost.

³² https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/energy-intensive-industries-large-scale-partnerships_en

Ukrepi:
Spomladi leta 2025 sprememba uredbe o Evropskem skladu za prilagoditev globalizaciji.
Evropska opazovalna skupina za pravični prehod bo spremljala učinke prehoda na zaposlovanje.

6. ZMANJŠANJE TVEGANJA PROJEKTOV RAZOGLJIČENJA Z VODILNIMI TRGI IN JAVNO PODPORO.

Številne naložbe v razogljičenje v kovinski industriji trenutno z ekonomskega vidika niso dobičkonosne. Kratkoročne prihranke pri stroških ogljika na splošno odtehtajo višje naložbe v osnovna sredstva in stroški poslovanja zaradi visokih stroškov tehnologije in višjih stroškov nosilcev energije, kot sta obnovljivi in nizkoogljični vodik. Nizkoogljične kovine bodo v bližnji prihodnosti ostale dražje od njihovih običajno proizvedenih alternativ. Za zmanjšanje potreb po javni podpori je bistveno, da proizvajalci kovin prejmejo zeleno premijo.

Delo na vodilnih trgih

Vodilni trgi, tako javni kot zasebni, bodo pokazali pot za širše sprejetje nizkoogljičnih kovin kot tržnega standarda. V teh tržnih segmentih, zlasti tistih, v katerih javna naročila, subvencije ali regulativne spodbude vplivajo na oblikovanje trga, bi ciljno usmerjene zahteve ali spodbude ustvarile zanesljivo povpraševanje, ki bi ga lahko zadovoljile nizkoogljične kovine, proizvedene v Evropi.

Kot je bilo napovedano v dogovoru o čisti industriji, **bo Komisija v okviru akta o pospeševanju razogljičenja industrije predlagala uvedbo meril odpornosti in trajnostnosti za spodbujanje čiste evropske oskrbe za energijsko intenzivne sektorje.** Ta merila (npr. čisto, odporno, krožno, kibernetsko varno) bodo na podlagi izkušenj z aktom o neto ničelni industriji za čiste tehnologije okrepila povpraševanje po čistih proizvodih, izdelanih v EU, spodbujala inovacije in spoštovanje okoljskih in socialnih standardov EU ter zagotovila enake konkurenčne pogoje. To bi lahko razširilo uporabo necenovnih meril za proračun EU, nacionalnih podpornih programov ter javnih (in v nekaterih okoliščinah tudi zasebnih) naročil v korist energijsko intenzivnih panog. Jeklarska in kovinska industrija ter povezane industrije nižje v prodajni verigi – avtomobilska industrija, gradbeništvo, strojna industrija – bodo obravnavane med sektorji uporabe, konkurenčnost celotnih dobavnih verig pa bo ocenjena tudi pri oblikovanju podpornih programov EU in nacionalnih podpornih programov.

Da bi industrijam, ki vlagajo v razogljičenje, omogočili, da izkoristijo „zeleno premijo“, bo z aktom o pospeševanju razogljičenja industrije **uvredena prostovoljna oznaka o ogljični intenzivnosti industrijskih izdelkov**, pri čemer se bo treba izogibati podvajanju, in sicer na podlagi enostavne metodologije s podatki ETS in z uporabo metodologije CBAM. To bi morala biti podlaga za nadaljnjo vključevanje v mednarodna prizadevanja na področju merjenja ogljične intenzivnosti. Za kar najhitrejši potek bo Komisija leta 2025 začela z jeklom. To bo temeljilo na obstoječem poročanju industrije ali skupni metodologiji, če bo na voljo.

Vzporedno s tem si bo Komisija še naprej prizadevala za razvoj **celovitega ocenjevanja življenjskega cikla za izboljšanje trajnostnosti izdelkov**. Kar zadeva jeklo, bo uredba o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke dopolnjevala oznako akta o pospeševanju razogljičenja industrije z oblikovanjem zahtev za izdelke z visoko vsebnostjo jekla in dodajanjem ustreznih okoljskih meril, ki presegajo ogljični odtis. To bi potrošnikom omogočilo, da bi videli okoljski odtis zadevnih izdelkov.

Zmanjševanje tveganj pri projektih z visokimi naložbenimi stroški

Ukrepanje v zvezi z vsemi zgoraj navedenimi ovirami bo že pripomoglo k povečanju gospodarske upravičenosti. Vendar pa je za zagotovitev prehoda, spodbujanje konkurenčnosti in zagotavljanje odpornosti vrednostne verige potrebna tako javna kot zasebna podpora naložbam. To je nujno za obravnavo učinka škarij, povezanega s presežno zmogljivostjo na svetovni ravni, ki jo pogosto sprožijo nepošteno trgovinske prakse, in višjimi stroški energije v primerjavi z večino mednarodnih konkurentov. V nekaterih primerih, denimo v primeru niklja, nihanja cen zaradi vpliva geopolitičnih konkurentov ogrožajo varnost naložb. Da bi to preprečili in zagotovili, da bo imela evropska industrija koristi od trajnostno proizvedenih kritičnih surovin, si bomo prizadevali za izvajanje ustreznih določb akta o kritičnih surovinah in tesno sodelovali s tretjimi partnerskimi državami pri izvajanju stebra, povezanega z okoljskimi in socialnimi merili ter merili v zvezi z upravljanjem iz naših strateških partnerstev za vrednostne verige surovin. Nadaljevali bomo skupno delo v mednarodnih forumih, kot je G7, v zvezi s spodbujanjem standardov gospodarske varnosti za kritične surovine, zlasti za nikelj.

Visoki stroški kapitala se pogosto kombinirajo z znatno višjimi stroški poslovanja za nizkoogljične proizvodne procese in čisto energijo. Po ocenah industrije so letne finančne potrebe za razogljičenje jeklarske industrije do leta 2030 ocenjene na 5,2 milijarde EUR za naložbe v osnovna sredstva in 9 milijard EUR za stroške poslovanja³³. Po ocenah industrije aluminija bodo za razogljičenje sektorja neželeznih kovin do leta 2050 potrebne letne naložbe v višini približno 1,3 milijarde EUR, za sektor bakra pa v višini približno 211,5 milijona EUR do leta 2050. Večina teh projektov v sedanjem okolju verjetno ne bo ekonomsko izvedljivih, za premostitev tehnoloških in okoljskih zunanjih učinkov pa bi bilo potrebno javno financiranje.

EU je že precej dejavna pri podpiranju takšnih projektov. Komisija je od oktobra 2022 do februarja 2025 odobrila skoraj 9 milijard EUR državne pomoči za deset posameznih projektov razogljičenja jekla. Več projektov razogljičenja jekla je prejelo podporo tudi iz sklada EU za inovacije. Nadaljnji projekti so prejeli podporo na podlagi programov podpore za razogljičenje, ki so na voljo vsem energijsko intenzivnim sektorjem. Komisija je odobrila več takih programov podpore za razogljičenje industrije, tudi v obliki pogodb na razliko za ogljik³⁴ za več držav članic, in Komisija bo zagotovila smernice o tem, kako je mogoče to vrsto programov podpore najbolje strukturirati v skladu s pravili o državni pomoči. Nedavni primeri odobrenih programov, ki bodo ali bi lahko koristili tudi jeklarski industriji, vključujejo dva slovaška programa s skupnim proračunom 1,1 milijarde EUR, italijanski program v višini 550 milijonov EUR, nemški program v višini 4 milijarde EUR, francoski program v višini 3 milijarde EUR, avstrijski program v višini 2,7 milijarde EUR

³³ <https://www.eurofer.eu/issues/climate-and-energy/maps-of-key-low-carbon-steel-projects>.

³⁴ Pri kateri se podpora plača na tono toplogrednih plinov, ki se jim izognemo med obratovanjem nizkoogljične naprave, po odbitku cene ogljika.

in češki program v višini 2,5 milijarde EUR. Poleg tega je EU financirala dodatne projekte³⁵, tudi z namenom povečanja učinkovitosti pri uporabi surovin in energije.

Da bi pritegnili več zasebnega financiranja, bo potrebna dodatna javna podpora, od inovacij do povečanja in uvajanja, hkrati pa bo treba ohranjati enake konkurenčne pogoje na celotnem enotnem trgu.

V fazi inovacij Raziskovalni sklad za premog in jeklo zagotavlja pomembno financiranje za jeklarski sektor ter podpira prehod na čisto jeklo in splošno industrijsko razogljičenje sektorja. Komisija bo začela izvajati vodilne pobude, ki naj bi v letih 2026 in 2027 mobilizirale 150 milijonov EUR in bi lahko prispevale tudi h krepitvi evropske razsežnosti obrambnih raziskav v sektorju. Poleg tega bo Komisija predlagala splošno **reformo Raziskovalnega sklada za premog in jeklo**, da bi poenostavila in dodatno pospešila naložbe v raziskave na področju jeklarstva, vključno z raziskavami na področju uporabe za obrambo.

Poleg tega bo, kot je bilo napovedano v dogovoru o čisti industriji, objavljen vodilni razpis programa Obzorje Evropa v vrednosti približno 600 milijonov EUR v okviru delovnega programa za obdobje 2026–2027 za podporo projektom, primernim za uvedbo, tudi v jeklarski in kovinski industriji.

Ta razpis bo dopolnjeval tekoča raziskovalna prizadevanja na področju razogljičenja, financirana v okviru programa Obzorje Evropa, vključno s tehnologijami recikliranja za izboljšanje krožnosti kovin v EU.

Evropski inovacijski center za industrijsko preobrazbo in emisije INCITE, ustanovljen na podlagi direktive EU o industrijskih emisijah, bo pospešil uvajanje zelenih tehnologij za industrijsko preobrazbo. Ugotovitve centra INCITE bodo oblikovane tako, da bodo podlaga za odločitve javnih organov, finančnega sektorja in zasebnih vlagateljev o finančni podpori in naložbah.

Komisija je v razširitveni fazi v okviru dogovora o čisti industriji napovedala banko za industrijsko razogljičenje z namenom financiranja v višini 100 milijard EUR na podlagi razpoložljivih sredstev v skladu za inovacije, dodatnih prihodkov, ki izhajajo iz delov sistema za trgovanje z emisijami ETS, pa tudi revizije programa InvestEU. Komisija bo leta 2025 začela pilotno dražbo z 1 milijardo EUR za razogljičenje ključnih industrijskih procesov v različnih sektorjih, vključno z jeklom in kovinami, s čimer bo podprla razogljičenje in elektrifikacijo industrije z obstoječimi sredstvi v okviru sklada za inovacije. Države članice se spodbuja, da podporo v okviru sklada za inovacije kombinirajo z dražbo kot storitvijo.

V vseh programih financiranja bo pozornost namenjena poenostavitvi pogojev financiranja, da bi se zmanjšala prizadevanja in strokovno znanje, ki so potrebni za vložitev vloge za javno podporo. To bo pomagalo tudi malim in srednjim podjetjem (MSP) v sektorju, da bodo imela dostop do teh programov financiranja.

Podpiranje konkretnih projektov z aktom o kritičnih surovinah

Aluminij, baker in nikelj ter številni legirni elementi iz jekla so hkrati tudi kritične surovine. Zato imajo koristi od določb akta o kritičnih surovinah, katerega namen je

³⁵ Npr. LIFE16 ENV/ES/000242 LIFE-2-ACID, LIFE16 ENV/IT/000231 LIFE 4GreenSteel, LIFE19 CCM/IT/001334 LIFE HEATLEAP.

sprostiti potencial surovin EU v celotni vrednostni verigi, od raziskovanja do pridobivanja, predelave in recikliranja. Komisija bo **prvi krog izbranih strateških projektov v državah članicah EU in partnerskih tretjih državah objavila marca 2025, tudi za aluminij, baker in nikelj**. Ti bodo imeli koristi od poenostavljenih postopkov za izdajo dovoljenj, Komisija pa bo sodelovala z državami članicami ter javnimi in zasebnimi finančnimi institucijami, da bo zagotovila dostop do financiranja za take projekte ter po potrebi opredelila odjemalce.

Poleg tega si Komisija prizadeva za povečanje stabilnosti trgov surovin, da bi preprečila prekomerna nihanja cen, ki bi lahko ogrozila evropske projekte. **Platforma za združevanje povpraševanja in ponudbe**, ki naj bi bila vzpostavljena v tem letu, bi lahko koristila tudi sektorjem navadnih kovin, povečala poslovne priložnosti in zagotovila dodatno dolgoročno varnost za transakcije.

Prizadevanja za poenostavitev ureditve

Poleg tega sta jeklarski in kovinski sektor med najbolj reguliranimi industrijskimi sektorji v EU. Regulativno breme, s katerim se soočajo taka podjetja, močno obremenjuje njihove vire in jim jemlje čas za doseganje glavnih poslovnih ciljev, zlasti v primeru malih in srednjih podjetij. Odprava te omejitve je pomembna za konkurenčnost jeklarskega in kovinskega sektorja EU. Komisija je 26. februarja 2025 sprejela prva dva nova predloga, tako imenovana svežnja omnibus, svežnja ukrepov za poenostavitev, ki bosta skrajšala upravne postopke in poenostavila pravila EU. Letos bodo sprejeti še dodatni ukrepi.

Ukrepi:
Komisija bo v zadnjem četrtletju leta 2025 v okviru akta o pospeševanju razogljichenja industrije predlagala uvedbo meril za odpornost in trajnost za okrepitev proizvodnje čistih proizvodov, proizvedenih v EU.
V četrtem četrtletju leta 2025 bo Komisija predlagala reformo Raziskovalnega sklada za premog in jeklo .
Komisija bo leta 2025 glede na prihodnjo ustanovitev banke za razogljichenje industrije izvedla pilotno dražbo v vrednosti 1 milijarde EUR za podporo razogljichenja industrije in elektrifikacije ključnih industrijskih procesov v različnih sektorjih z uporabo kombinacije obstoječih virov v okviru sklada za inovacije, s čimer se bo olajšala tudi elektrifikacija procesov jeklarske in kovinske industrije. Države članice se spodbuja, da podporo v okviru sklada za inovacije kombinirajo z dražbo kot storitvijo.
Komisija bo v letih 2026 in 2027 objavila vodilne razpise v okviru Raziskovalnega sklada za premog in jeklo .

7. SODELOVANJE PRI IZVAJANJU ZA PRAVIČEN PREHOD

Pri reševanju izzivov konkurenčnosti, socialnih izzivov in izzivov razogljichenja za kovinsko industrijo bo potrebno tesnejše in intenzivnejše sodelovanje vseh deležnikov. Komisija bo v dialogu s sektorjem, socialnimi partnerji in sozakonodajalcema stalno **spremljala** razmere v sektorju, njegovo odpornost in tekoče razogljichenje ter morebitne potrebne prilagoditve politike.

Izvajanje načrta za prehod za kovinske sektorje bo zagotavljalo stalen prostor za dialog med industrijo, sindikati in drugimi deležniki. Mandat skupine na visoki ravni za energijsko intenzivne industrije bo podaljšan za nadaljnje štiriletno obdobje, da se bo omogočilo to izvajanje. Zagotovila bo platformo za spremljanje najnovejšega razvoja dogodkov v zvezi z vprašanji, povezanimi s konkurenčnostjo in razogljičenjem kovinske industrije, kot so stroški energije, potrebe po spretnostih ter svetovne presežne zmogljivosti.

Jeklarski in kovinski sektor sta nepogrešljiva za evropsko industrijsko strukturo, našo odpornost, gospodarsko varnost, obrambo in socialno stabilnost. Komisija poziva Evropski parlament, Svet in vse zadevne deležnike, naj sodelujejo pri izvajanju tega akcijskega načrta, da bi ohranili in okrepili proizvodne zmogljivosti v Evropi ter zagotovili stabilno in zanesljivo oskrbo za naše ključne industrijske panoge, vključno z obrambo.